

Квітка-Основ'яненко Григорій Федорович 1778—1843

Біографія

Народився Григорій Федорович Квітка (літературний псевдонім — Основ'яненко) в селі Основа біля Харкова у дворянсько-поміщицькій сім'ї.

Проживаючи в селі Основа під Харковом або самому Харкові, Квітка-Основ'яненко брав участь буквально у всіх важливих освітньо-культурних починаннях, зокрема був ініціатором видання журналу «Украинский вестник», альманахів «Утренняя звезда» і «Молодик», першої збірки українських прислів'їв і приказок. Перебував письменник у творчій співдружності з колективом Харківського театру.

Служив комісаром у народному ополченні (1806 - 1807 рр.), директором Харківського театру (1812 р.), був повітовим предводителем дворянства (1817 - 1828 рр.), совісним суддею, головою харківської палати карного суду.

Свої ранні фейлетони, статті, жартівливі вірші Квітка-Основ'яненко публікував переважно в харківській періодиці («Украинский вестник», «Харьковский Демокрит», «Харьковские известия»). З творів цього періоду найбільший інтерес читача викликали «Письма Фалалея Повинухина» — цикл сатиричних прозових фейлетонів, написаних у формі листів до видавців журналу від поміщика-невігласа («Украинский вестник» 1816 - 1817 рр.; «Вестник Европы», 1822 р.).

В кінці 20-х — на початку 30-х років написані шість російських сатиричних комедій, серед яких: «Приезжий из столицы, или Суматоха в уездном городе» (1827 р., опублікована в 1840 р.; за сюжетом і складом персонажів передує «Ревизору» Гоголя); «Дворянские выборы» (1828 р., стала сенсацією (понад тисячу примірників в Москві розкупили за два місяці), після прочитання Миколою I була заборонена цензурою); «Шельменко — волостной писарь» (1829 р.); «Ясновидящая» (1830 р. не була опублікована через цензурну заборону); повість «Маруся» (1832 р.) українською мовою; книга перша «Малороссийских повестей, рассказываемых Грыцьком Основьяненком» (1834 р.); книга друга збірки «Малороссийских повестей, рассказываемых Грыцьком Основьяненком» (1836 - 1837 рр.).

Ще ряд повістей та оповідань письменника публікується в журналах та альманахах, повість «Козир-дівка» виходить у Петербурзі окремим виданням.

Прозові твори Квітки-Основ'яненка українською мовою поділяються на дві основні групи: бурлескно-реалістичні оповідання і повість; сентиментально-реалістичні повісті.

До першої групи належать, зокрема, гумористичні оповідання «Салдацький патрет» (1833 р.), «Мертвецький Великдень», «От тобі і скарб», «Пархімове снідання», «Підбрехач», а також гумористично-сатирична повість «Конотопська відьма» (1833 р.).

Серед сентиментально-реалістичних творів Квітки-Основ'яненка — повісті «Маруся» (1832 р.), «Козир-дівка» (1836 р.), «Сердешна Оксана» (1838 р.), «Щира любов» (1839 р.). Центральним персонажем кожної з них виступає сільська дівчина.

1835 рік — соціально-побутова комедія «Сватання на Гончарівці»

1838 рік — соціально-побутова комедія «Шельменко-денщик» (написана російською мовою, центральний персонаж — Шельменко — говорить українською), що вважається найвищим досягненням Квітки в драматургії.

Кращі твори Квітки-Основ'яненка одними з перших представляли українську літературу загальноросійському й європейському читачеві: починаючи з 1837 року ряд його оповідань і повістей друкується в російських перекладах у Петербурзі та Москві; 1854 року в Парижі виходить французькою мовою «Сердешна Оксана». Трохи пізніше його твори перекладаються польською, болгарською, чеською мовами.

Постійна адреса: http://ukrlit.org/kvitka_osnovianenko_hryhorii_fedorovych